

'Een kerk die leeft, die sluit je toch niet?'

De parochianen zijn eigenaar van de Sacramentskerk en hebben flink geïnvesteerd. Maar de bisschop staat geen eucharistieviering meer toe.

foto Carl Mureau

kerkstrijd Om sluiting te voorkomen, kochten Bredase katholieken in 2000 zelf de Sacramentskerk. Nu is die, tot hun verbijstering, alsnog aan de eredienst onttrokken.

CARL MUREAU, BREDA

Ze schoppen niet tegen de kerk. Ze zijn geen dwarsliggers. Ze willen alleen maar samen hun geloof vieren, zoals ze dat al hun leven lang gewend zijn. Maar dat mogen de vaste bezoekers van de Sacramentskerk in Breda niet meer. Bisschop Jan Liesen heeft hun gebouw aan de eredienst onttrokken. "Een onchristelijk besluit, dat indruist tegen de geest van het evangelie. Wij voelen ons in de steek gelaten", zegt Coen Vermeeren, voorzitter van de stichting Sacramentskerk Breda (SKB).

Katholieken die zich verzetten tegen de sluiting van hun kerk zijn niet uniek. Maar waar zijn parochianen zelf eigenaar van die kerk? De Bredanaars houden het gebouw niet alleen overeind, maar brengen er ook leven in. Het Sacramentskoor, een jongenskoor met internationale faam, speelt daarin een cruciale rol. Leden van dat koor wendden in 2000 sluiting van de kerk af door het gebouw aan te kopen. Toenmalig bisschop Tiny Muskens gaf er zijn zegen aan. De parochie ging op in een groter geheel, de Jeruzalemparochie, en deze

huurde de kerk voor de wekelijkse eucharistievieringen.

De Sacramentskerk was gered. Het koor kon er blijven zingen en het gebouw werd opgeknapt, er ligt nu zelfs vloerverwarming in. "Het onderhoud is up-to-date, daar hebben wij twee miljoen euro in geïnvesteerd", zegt Vermeeren. "Wij houden onze eigen broek op, toch krijgen we van ons eigen bisdom een dolk in de rug."

Toen zich een fusie van parochies aandiende, viel vorig jaar alsnog het doek voor de Sacramentskerk. De nieuwe Parochie van de Heilige Familie, die meerdere kerken beheert, zegde de huur van de Sacramentskerk per 1 januari 2017 op en vroeg de nieuwe bisschop Jan Liesen om het gebouw aan de eredienst te onttrekken. Dat deed hij, per decreet op 29 december. Kerkeigenaar SKB tekende bezwaar aan en is vastberaden die strijd door te zetten tot bij de hoogste rechter in Rome, de Apostolische Signatuur.

Zo'n procedure kan jaren duren. In de tussentijd willen ze wel doorgaan met het houden van vieringen, daar aan de statige Zandberglaan. De stichting vond twee priesters bereid om, samen met de gemiddeld tachtig vaste kerkgangers, wekelijks de eucharistie te vieren: Peter Denneman en Ben Beemster. Toen het bisdom daar lucht van kreeg, werd beide priesters te verstaan gegeven dat dit niet de bedoeling was.

"Het bisdom steigerde", zegt Denneman. "Er werd bedreigd met sancties. Ik weet niet waarmee precies, maar wilde dat niet uitproberen. Als de eucharistieviering een middel wordt om te laten zien wie de baas is, dan hoeft het voor mij niet, daar is het mij te groots voor. Een mis moet plaatsvinden in pais en vree, maar zo kan ik het niet." Hij trok zich terug, net als Beemster, die niet wil praten met de pers.

Zonder priesters die willen voorgaan in de liturgie, in een pand dat aan de eredienst is onttrokken, wordt het moeilijk vol te houden. Toch wil de stichting elke week een viering blijven houden in de Sacramentskerk. Vorige week zondag was dat een viering van woord en communie, geleid door koordirigent en theoloog Henri de Graauw. Het is geen mis, maar komt voor de gelovigen in de buurt. "Liefst ging ik naar een echte eucharistieviering", zegt kerkganger Jos van der Sterren, die zijn Sacramentskerk toch trouw blijft. "Wij willen hier gewoon samen blijven kerken." Hij begrijpt niet waarom deze bisschop de geest uit hun kerk heeft gehaald. "Er zal wel wat oud zeer zitten."

Datzelfde vermoedt Paul van Geest, hoogleraar kerkgeschiedenis in Tilburg. "Je kunt overal een eucharistieviering houden; ik heb het zelfs op een cruiseschip meegemaakt. Maar uitgerekend in hun eigen kerk mogen deze mensen dat niet meer. Ik kan mij voorstellen dat dat pijn doet", zegt hij. "Onderhuids zit onbehagen, aan beide kanten. Hier moet gepraat worden, van aangezicht tot aangezicht, anders komen ze er niet uit."

Dat stadium lijkt gepasseerd, tot verdriet van de Sacramentsgemeenschap, inclusief koordirigent De Graauw. "Wij willen hier samen blijven komen, de eucharistie vieren. Als dit geen toekomst heeft, sterft het vanzelf uit. Maar ik denk dat er nog voldoende rek in zit." Hij begrijpt best dat in deze tijd kerken moeten sluiten. "Maar houd open wat levensvatbaar is! Bisschop Liesen is hier nooit komen kijken en dat neem ik hem kwalijk. In deze kerk zit leven, zowel economisch als pastoraal. Zo'n kerk doe je toch niet dicht?"

Reactie bisdom

Bisschop Jan Liesen ziet af van een interview over deze kwestie.

Daphne van Rosendaal, communicatieregisseur van het bisdom Breda, meldt dat de huur is opgezegd, omdat kerkbezoek en inkomsten terugliepen. Dat de kerk ook aan de eredienst is onttrokken, heeft dezelfde reden. "Als de parochie zich uit de kerk terugtrekt, vervalt de liturgische functie." Dat priesters van buiten er ook geen eucharistieviering meer mogen leiden, vloeit uit dit besluit voort. "De vicaris-generaal heeft de situatie aan beide priesters uitgelegd." Het is niet de bedoeling dat in de Sacramentskerk nog vieringen van woord en communie worden gehouden. "Als wij constateren dat dat gebeurt, zullen we daarover met hen in gesprek gaan."